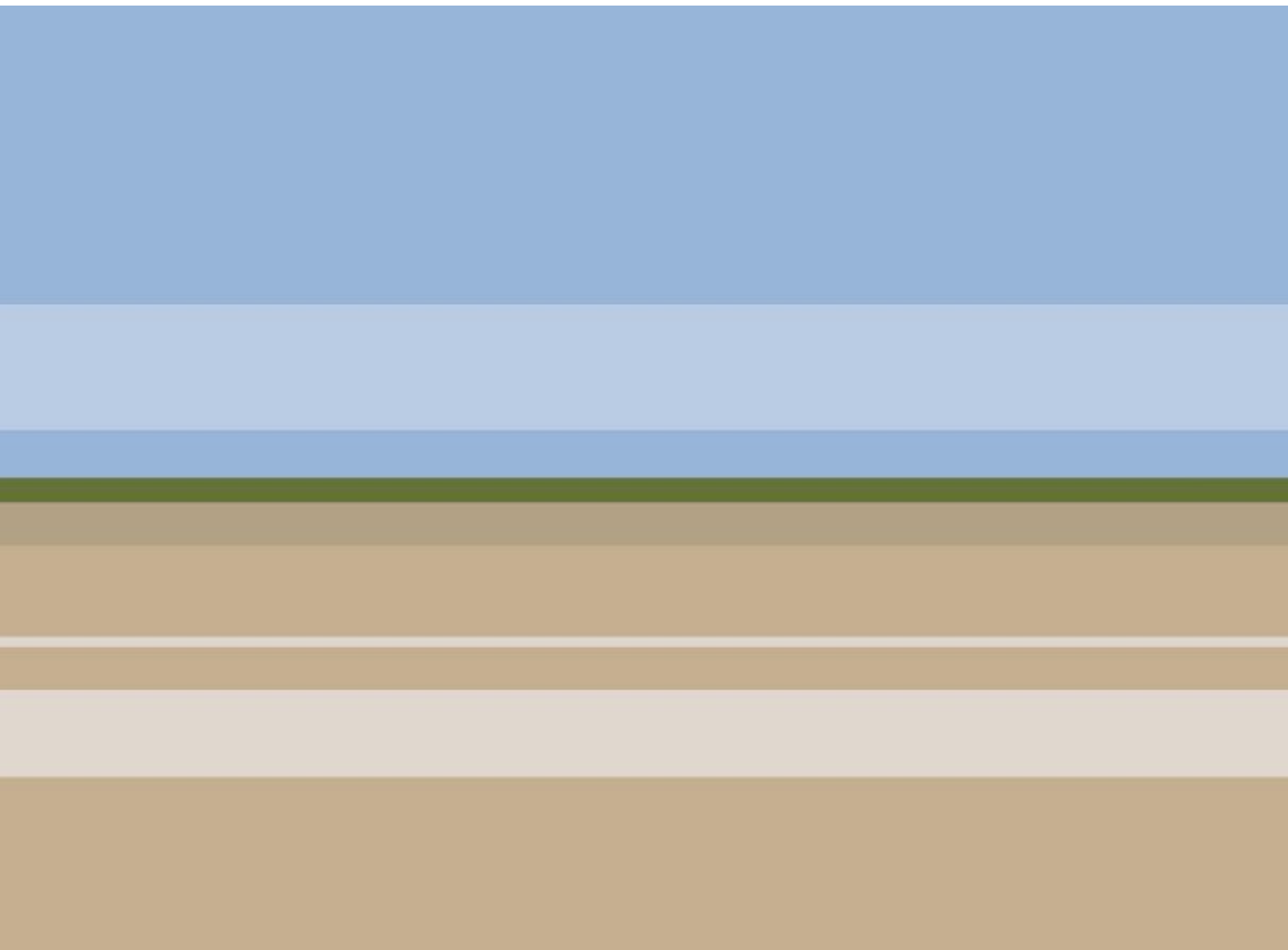

Beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Texel 2017 - 2020

Beleid

november 2016

Zaaknummer 1306981

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
	1.1 Aanleiding	3
	1.2 Wet gemeentelijke schuldhelpverlening.....	3
	1.3 Beleidsplan.....	4
	1.4 Betrokken partijen.....	4
2.	Achtergrond en ontwikkelingen.....	5
	2.1 Oorzaken van schulden	5
	2.2 Gevolgen van schulden	5
	2.3 Landelijke stijging schuldenproblematiek	5
	2.4 Cijfers gemeente Texel	6
	2.5 Gezinnen met inwonende minderjarige kinderen	6
	2.6 Vergunninghouders.....	6
3.	Doelstellingen en kaders	7
	3.1 Financiële zelfredzaamheid	7
	3.2 Doelstellingen	7
	3.3 Kaders	7
4.	Integrale aanpak	9
	4.1 Sociaal Domein: integrale aanpak	9
	4.2 Schuldhelpverlening en minimabeleid	9
	4.3 Schuldhelpverlening en re-integratie	9
5.	Preventie	10
	5.1 preventieve activiteiten	10
6.	Toeleiding en ondersteuning	11
	6.1 Toeleiding	11
	6.2 Ondersteuning	11
	6.3 Betrokken partijen.....	12
	6.4 Samenwerking partijen.....	13
7.	Nazorg	14
8.	Financiën	15
	Bijlage 1. Productenboek Kredietbank	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in 2012 hebben gemeenten een zorgplicht op het gebied van schuldhulpverlening. De wet schrijft voor dat elke vier jaar een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening moet worden vastgesteld. Daarnaast geven nieuwe ontwikkelingen, zoals de decentralisaties in het sociaal domein, aanleiding tot het opstellen van een nieuw beleidsplan. De complexe problematiek vraagt om een meer integrale benadering. Daarbij is er landelijk een stijging zichtbaar van het aantal mensen met schulden.

1.2 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), die op 1 juli 2012 in werking is getreden, geeft gemeenten de volgende opdracht ten aanzien van schuldhulpverlening:

- Realiseren van een brede toegankelijkheid;
- Beperken van de wacht- en doorlooptijden;
- Realiseren van integrale schuldhulpverlening;
- Nemen van regie;
- Vaststellen van een beleidsplan voor een periode van maximaal vier jaar.

Gemeenten hebben vanuit de Wgs uitdrukkelijk de taak om regie te voeren en integraal beleid te ontwikkelen. Niet alleen moet worden gewerkt aan het oplossen of hanteerbaar maken van het schuldenprobleem, maar tegelijkertijd moet de oorzaak in beeld worden gebracht en deze moet, in samenhang met eventuele andere problemen, worden aangepakt.

Gemeenten hebben de opdracht om ook beleid te ontwikkelen op het gebied van schuldenpreventie. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de nazorg bij schuldhulpverlening. In dit beleidsplan is nadrukkelijk aandacht voor preventie, nazorg en het integrale karakter van de hulpverlening.

In de Wgs zijn tot slot termijnen opgenomen voor de behandeling van aanvragen voor schuldhulpverlening:

- De wachttijd tussen de aanvraag en het eerste gesprek is maximaal 4 weken;
- In het geval van een bedreigende situatie is de wachttijd maximaal 3 werkdagen. De situatie is bedreigend wanneer er sprake is van een gedwongen woningontruiming, afsluiting van gas, water of elektriciteit of opzegging/ontbinding van de zorgverzekering;
- De gemeente informeert de aanvrager over de verwachte doorlooptijd (de tijd tot duidelijk is of een regeling kan worden getroffen).

De Wgs omschrijft wel 'wat' gemeenten moeten realiseren, maar niet 'hoe' zij daar verder invulling aan geven. De vaststelling en uitvoering wordt daarbij overgelaten aan gemeenten. De gemeenten zijn regisseur en bepalen met de ketenpartners wie welke rol heeft in de uitvoering.

De Wgs is in 2016 geëvalueerd¹. Uit deze evaluatie kwam o.a. naar voren dat de "Gemeenten meer grip hebben op de uitvoering, ze hebben hun regierol versterkt, ze zijn meer integraal gaan werken, ze hebben het pakket schuldhulpverlening verbreed en daarbij vaker preventie en vroegsignalering ingezet, en ze bieden meer maatwerk."

¹ Baan, A., Louwes, K. & Oostveen, A. (2016). Evaluatierapport Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Berenschot. Beschikbaar: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/06/27/bijlave-evaluatierapport-wgs>

1.2.1 Moratorium: adempauze bij schulden

In de Wgs is artikel 5: 'moratorium' nog niet in werking getreden. Staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en minister Van der Steur van Veiligheid en Justitie willen een breed moratorium instellen. Een breed moratorium is een tijdelijke adempauze van zes maanden, waarin schuldeisers alle invorderingen opschorten. Een inwoner met schulden krijgt in die periode van zes maanden bijvoorbeeld tijdelijk geen brieven van deurwaarders en geen aanmaningen van de belastingdienst of andere overheidsorganisaties. Hierdoor krijgt de inwoner de tijd om orde op zaken te stellen, overzicht te krijgen over zijn financiën en een plan te maken om op een realistische manier schulden te gaan afbetalen. Het moratorium kan al vroeg in het schuldhulpverleningsproces worden ingezet. De gemeente kan deze adempauze voor een inwoner aanvragen bij de rechtbank. De persoon met schulden moet zich dan wel hebben aangemeld bij een schuldhulpverlener.

Inmiddels is er een ontwerpbesluit gemaakt, met een streefdatum voor inwerkingtreding van 1 januari 2017.

1.3 Beleidsplan

In 2012 is het 'Beleidsplan schuldhulpverlening gemeente Texel 2012 - 2015' vastgesteld. De Wgs schrijft voor dat er na maximaal vier jaar een nieuw beleidsplan moet worden opgesteld. Dit was aanleiding voor het opstellen van een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening met een looptijd van 2017-2020.

In dit beleidsplan worden de doelstellingen van het schuldhulpverleningsbeleid van de gemeente Texel vastgelegd. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de wettelijke uitgangspunten uit de Wgs, het geformuleerde beleid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), ervaringen uit de afgelopen jaren en de uitgangspunten van de drie decentralisaties: Wmo 2015, Participatiewet en Jeugdwet.

Het beleidsplan bevat alleen de doelstellingen en kaders voor schuldhulpverlening. Verdere uitwerking van de uitvoering van dit beleid wordt gedaan in een uitvoeringsplan dat in het eerste kwartaal van 2017 wordt opgesteld en door het college wordt vastgesteld. Daarnaast bevat het 'instructieboek schuldhulpverlening Texel' van het Sociaal Team een nadere uitwerking van het schuldhulpverleningsproces op uitvoeringsniveau.

1.4 Betrokken partijen

Bij het opstellen van het beleidsplan schuldhulpverlening Texel 2017-2020 zijn verschillende partijen betrokken. De adviesraad Sociaal Domein heeft input geleverd voor de nota en advies gegeven. Input voor het beleidsplan is daarnaast geleverd door het Sociaal Team Texel, Stichting Texels Welzijn, Vluchtelingenwerk Noordwest Holland en de Voedselbank.

2. Achtergrond en ontwikkelingen

2.1 Oorzaken van schulden

Het ontstaan van schulden kan uiteenlopende oorzaken hebben. Vaak vormt een combinatie van factoren de oorzaak. Hierbij kunnen omgevingsfactoren, gedrag (bewust en onbewust), onverwachte gebeurtenissen en persoonsgebonden factoren een rol spelen. Er is in de afgelopen jaren wel een verschuiving zichtbaar: waar sociale en persoonlijke problemen vroeger tot financiële problemen leidden, leiden financiële problemen tegenwoordig vaker tot sociale en persoonlijke problemen (Movisie 2016)².

2.2 Gevolgen van schulden

Het hebben van schulden heeft invloed op verschillende leefgebieden. Uit onderzoeken blijkt dat het hebben van schulden leidt tot stress en zorgen, die een negatief effect hebben op het algemeen functioneren. Ook hebben mensen met schulden vaker fysieke klachten en is er vaker sprake van verslechtering van de mentale gezondheid. Daarnaast kan het hebben van schulden effect hebben op de arbeidsproductiviteit. Mensen met schulden melden zich vaker ziek, hebben vaker last van concentratieproblemen en zijn gevoeliger voor stress³. Dit brengt hoge kosten voor de samenleving met zich mee. Het Nibud heeft berekend dat een problematische schuldsituatie de maatschappij gemiddeld 100.000 euro kost⁴. Deze kosten bestaan onder andere uit hulpverlening en schuldsanering, verzuim- en ziektekosten, verloren arbeidsuren, uitkeringen en huisuitzettingen.

2.3 Landelijke stijging schuldenproblematiek

De afgelopen jaren is er in Nederland een stijging van het aantal mensen met problematische schulden, zo blijkt uit een reeks onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP 2016). Het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening is sterk gestegen, van 44.000 in 2008 naar 89.000 in 2013. Er is sprake van een problematische schuld als: *‘de maandelijkse betalingsverplichtingen voor lopende leningen hoger zijn dan de maandelijkse aflossingscapaciteit van het huishouden. (NVVK)’* Hierbij gaat het om een situatie waarin van een persoon redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden, of waarin hij is opgehouden te betalen.

Movisie (2016) spreekt van een problematische schuld wanneer iemand niet in staat is om de schulden binnen 36 maanden af te lossen. De oorzaak van het probleem ligt hierbij niet in de omvang en de aard van de schulden, maar in het gedrag en de aflossingscapaciteit die iemand heeft.

Een op de vijf Nederlandse huishoudens kampt met dergelijke schulden. Uit de onderzoeken blijkt daarnaast dat de financiële problemen die mensen met schulden hebben verergeren: schulden worden steeds hoger. Een groot deel van de mensen met schulden is niet in beeld bij de gemeenten. Voor gemeenten ligt er daarom een belangrijke taak om deze mensen in beeld te krijgen en passende ondersteuning te bieden.

Van de inwoners met (een risico op) schulden zoekt maar een klein deel hulp. Naar schatting kampt tussen de 4.6% en 7.5% van de Nederlandse huishoudens met problematische schulden zonder dat zij daarvoor gebruik maken van formele schuldhulpverlening.⁵ Schaamte bij betrokkenen speelt vaak een grote rol en vormt een drempel om hulp te zoeken. Om schuldhulpverlening effectief vorm te geven moet dan ook zo veel mogelijk worden ingezet op het uit de taboesfeer halen van het onderwerp.

Een overzicht van risicogroepen is lastig te geven. Het Nibud signaleert een groter aantal schulden onder jongeren met een lage opleiding, alleenstaande ouders, sociale minima, werklozen, ZZP'ers, mensen met een verslaving of GGZ-problematiek.

² Zuithof, M., Mateman, H., Verweij, S. (2016) Dossier wat werkt bij schuldhulpverlening. Movisie.

³ Madern, T., Bos, J., Van der Brug, D. (2012) Schuldhulpverlening in bedrijf. Financiële problemen op de werkvloer. Nibud

⁴ Madern, T. (2014) Overkoepelende blik op de omvang en preventie van schulden in Nederland, Nibud, p.31

⁵ Zuithof, M., Mateman, H., Verweij, S. (2016) Dossier wat werkt bij schuldhulpverlening. Movisie.

2.4 Cijfers gemeente Texel

Het aantal aanmeldingen bij de kredietbank en aantal klanten schuldhulpverlening bij het Sociaal Team van de afgelopen jaren is in onderstaande tabel weergegeven.

Jaar	2014	2015
Aantal aanmeldingen schuldhulpverlenings-Trajecten Kredietbank	17	11
Aantal klanten gezien door klantmanager Sociaal Team	31	28

Hoewel het aantal schuldhulpverleningstrajecten de afgelopen jaren iets lijkt te zijn afgenomen zijn er signalen van problemen. Zo blijken gezinnen soms jaren bij de Voedselbank te komen zonder uitzicht op verbetering in de situatie. Het aantal weergegeven klanten zegt niets over de intensiteit van de hulpverlening die zij hebben ontvangen.

2.5 Gezinnen met inwonende minderjarige kinderen

De Wgs schrijft voor dat de gemeenteraad vaststelt hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven. De gemeente Texel vindt dit een belangrijke aandachtsgroep. Het Sociaal Team heeft dan ook een belangrijke rol bij het signaleren van schuldenproblematiek in gezinnen met kinderen. De gemeente Texel wil voorkomen dat kinderen niet meer kunnen participeren aan de maatschappij als gevolg van de schuldenproblematiek van hun ouders. Daarom worden regelingen uit het minimabeleid ingezet om de participatie te bevorderen. Vanuit deze regelingen kunnen ouders jaarlijks een bedrag van €300,- krijgen voor deelname van hun kind aan bijvoorbeeld sport- of culturele activiteiten. Daarnaast is nog een apart budget beschikbaar voor zwemlessen en een laptopregeling (in samenwerking met Osg de Hogeberg).

2.6 Vergunninghouders

Vergunninghouders (asielzoekers met een verblijfsvergunning) zijn een belangrijke en groeiende groep op het gebied van schuldenproblematiek. De nadruk ligt hierbij op het voorkomen van schulden. Vluchtelingenwerk benoemt verschillende omstandigheden waardoor deze groep het risico loopt op schulden.

Zodra iemand een verblijfsvergunning krijgt in Nederland heeft hij/zij recht op een uitkering en belastingtoeslagen, zoals huurtoeslag en zorgtoeslag. Hier kan al een eerste probleem ontstaan: het kan soms drie maanden duren voordat de toeslagen en uitkering geregeld zijn. Hiermee bestaat het risico dat mensen meteen een financiële achterstand oplopen. Vergunninghouders kunnen van de gemeente een lening ontvangen voor woninginrichting. Deze lening valt onder de bijzondere bijstand.

Een tweede probleem dat voor komt bij deze groep is onbekendheid met de manier waarop in Nederland met geld wordt omgegaan. Zo zijn zij soms niet gewend aan het gebruiken van een bankrekening, of hebben het gevoel dat het gebruik hiervan niet veilig is. Als gevolg hiervan halen zij geld van de rekening, waardoor er onvoldoende saldo kan ontstaan voor afschrijving van vaste lasten.

3. Doelstellingen en kaders

3.1 Financiële zelfredzaamheid

Financiële zelfredzaamheid staat centraal bij de aanpak van schuldenproblematiek. Met integrale schuldhulpverlening wil de gemeente Texel de financiële zelfredzaamheid van inwoners vergroten, waardoor zij ook de regie op andere leefgebieden makkelijker kunnen oppakken.

Het Nibud hanteert de volgende definitie van financiële zelfredzaamheid: *‘Iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als op lange termijn.’* Hierbij gaat het er niet alleen om dat iemand in staat is om zelf al zijn financiën te regelen, maar dat iemand ook weet wanneer hij hulp moet inroepen.

Schuldhulpverleningsbeleid is gericht op het voorkomen van nieuwe schulden, oplossen van bestaande schulden en het voorkomen van terugval. Hiermee wordt ingezet op het behalen en behouden van financiële zelfredzaamheid. Om dit te kunnen bereiken heeft de gemeente een aantal doelstellingen geformuleerd die in de volgende paragraaf worden beschreven.

3.2 Doelstellingen

Naast de wettelijk verplichte onderdelen heeft de gemeente Texel een aantal doelstellingen geformuleerd voor het schuldhulpverleningsbeleid, waar zij de komende vier jaar extra op wil inzetten:

1. Schuldhulpverlening is integraal vormgegeven: er wordt ook gekeken naar mogelijke problemen op andere leefgebieden (zoals gezondheid en welzijn) zodat de oorzaak van het schuldenprobleem wordt aangepakt;
2. Mensen met (dreigende) problematische schulden weten hun weg naar de hulpverlening te vinden;
3. Extra aandacht voor preventie: inwoners weten hoe zij (problematische) schulden kunnen voorkomen;
4. Extra aandacht voor nazorg: Er is voldoende hulp beschikbaar zodat kan worden voorkomen dat de cliënt opnieuw schulden krijgt.

3.3 Kaders

Om deze doelstellingen te bereiken is er een aantal kaders opgesteld.

3.3.1 Communicatie

Goede communicatie over schuldhulpverlening is van groot belang om de doelstellingen te kunnen behalen. Rondom het onderwerp hangt vaak een taboesfeer. Mensen schamen zich en zoeken daardoor minder snel hulp. De gemeente Texel vindt het dan ook belangrijk het onderwerp zo veel mogelijk uit de taboesfeer te halen.

De gemeente Texel wil de komende vier jaar inzetten op actieve en heldere communicatie rondom schulden en schuldhulpverlening. Werkgevers, scholen en andere organisaties kunnen hier een belangrijke rol in vervullen.

3.3.1 Kwaliteit

In de wet is een verplichting opgenomen om in het beleidsplan te beschrijven welke maatregelen de gemeente neemt om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd. In de gemeente Texel is de kwaliteit op de volgende wijze geborgd:

1. De NVVK, de branchevereniging van schuldhulpverlenende instanties in Nederland, heeft gedragsregels ontwikkeld waarin richtlijnen zijn opgenomen voor goede schuldhulpverlening. De Kredietbank is actief lid van de NVVK. Het werken volgens deze gedragscodes levert een goede bijdrage aan de kwaliteit. De gemeente stelt bij de uitbesteding van schuldhulpverlening

lidmaatschap van een branchevereniging als eis voor de schuldbemiddelaar. Verder is het van essentieel belang dat alle partijen die betrokken zijn bij de schuldhulpverlening aantoonbaar beschikken over voldoende capaciteit en deskundigheid.

2. Met alle betrokken partijen worden duidelijke afspraken gemaakt over de te behalen resultaten. De partijen rapporteren over deze resultaten. Op basis van de rapportages vindt waar nodig bijsturing plaats.

3.3.2 Termijnen en wachtlijstbeheer

De Kredietbank is er verantwoordelijk voor dat de termijnen niet overschreden worden. Bewaking van kwaliteit en kwantiteit vindt plaats binnen het contractbeheer door het Sociaal Team. Momenteel (november 2016) zijn er geen wachtlijsten bij de schuldhulpverlening. Er is voldoende capaciteit om de huidige instroom van de schuldhulpverlening op te vangen binnen de samenwerkingsafspraken met de Kredietbank en binnen het Sociaal Team. Indien de instroom sterk stijgt en er wachtlijsten voor het intakegesprek dreigen te ontstaan, zullen passende maatregelen worden genomen.

3.3.3 Wachttijden

De Wgs schrijft voor de volgende bepalingen over wachttijden voor:

- De wachttijd tussen de aanvraag en het eerste gesprek (intake) is maximaal 4 weken;
- In het geval van een bedreigende situatie is de wachttijd maximaal 3 werkdagen. De situatie is bedreigend wanneer er sprake is van een gedwongen woningontruiming, afsluiting van gas, water of elektriciteit of opzegging/ontbinding van de zorgverzekering;
- De gemeente moet de aanvrager informeren over de verwachte doorlooptijd (de tijd tot duidelijk is of een regeling kan worden getroffen).

De gemeente Texel wil geen wachtlijst binnen de integrale schuldhulpverlening. Hiervoor is de doelgroep te kwetsbaar. De gemeente stelt zich dan ook tot doel dat de beoordeling van de schuldenproblematiek zo snel mogelijk plaatsvindt. Dit sluit aan bij het huidige beleid van de gemeente om vragen met betrekking tot schuldenproblematiek zo snel mogelijk af te handelen. In 2014 en 2015 hebben alle klanten binnen de gestelde termijn een eerste gesprek gehad bij de gemeente. De gemeente wil deze lijn in de periode van 2017-2020 voortzetten.

3.3.4 Verantwoording

De komende jaren wordt de gemeenteraad jaarlijks geïnformeerd over de resultaten van de schuldhulpverlening. Behaalde resultaten op het gebied van schuldhulpverlening worden opgenomen in de jaarrekening in het betreffende programma.

4. Integrale aanpak

4.1 Sociaal Domein: integrale aanpak

Met ingang van 1 januari 2015 heeft de gemeente Texel er veel nieuwe taken bij gekregen op het gebied van Jeugdzorg, Maatschappelijke Ondersteuning en Werk & Inkomen. Met de komst van deze nieuwe taken zijn gemeenten een meer integrale werkwijze gaan hanteren bij de ondersteuning van inwoners. Dit betekent dat bij de ondersteuning van iemand op het gebied van schuldhulpverlening ook gekeken wordt naar problemen op andere leefgebieden. Dit vraagt om een andere manier van werken van de medewerkers.

De medewerkers van het Sociaal Team Texel zijn allemaal integraal klantmanager. Dit betekent dat zij bij schuldenproblematiek ook kijken naar problemen op andere levensgebieden van de klant. Als iemand met een hulpvraag op het gebied van schulden bij het Sociaal Team komt, kijkt de klantmanager ook naar andere aspecten, zoals re-integratie en participatie. De functie van de klantmanager is zo breed mogelijk om de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening te kunnen borgen.

Schuldhulpverlening maakt deel uit van de integrale aanpak in het Sociaal Domein. Schuldhulpverlening hangt nauw samen met diverse andere beleidsterreinen, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet, minima/armoedebelaid. Voor de Wmo is deze samenhang als volgt: met de Wmo 2015 wordt beoogd dat mensen zo veel mogelijk kunnen participeren in de samenleving. Het hebben van schulden kan deelname aan de samenleving in de weg staan. De samenhang tussen re-integratie en schuldhulpverlening en tussen minimabeleid en schuldhulpverlening wordt hieronder uitgebreider toegelicht.

4.2 Schuldhulpverlening en minimabeleid

Gemeentelijke minimaregelingen zijn bedoeld voor personen met een laag inkomen (maximaal 120% van het sociaal minimum). De gemeente heeft verschillende regelingen voor minima, zoals bijzondere bijstand, collectieve ziektekostenverzekering en het beschikbaar stellen van een budget ter bevordering van de maatschappelijke participatie. Het kindpakket vormt daarbij een apart onderdeel. Vanuit deze regelingen kunnen ouders jaarlijks een bedrag van €300,- krijgen voor deelname van hun kind aan bijvoorbeeld sport- of culturele activiteiten. In het beleidsplan Minimabeleid 2015 wordt invulling gegeven aan de visie en speerpunten van de gemeente Texel ten aanzien van het minimabeleid. Het beleidsplan Schuldhulpverlening en het beleidsplan Minimabeleid 2015 moeten in samenhang met elkaar gezien worden.

4.3 Schuldhulpverlening en re-integratie

Bij een schuldhulpverleningstraject is niet alleen het hebben van een inkomen van belang, maar ook het verhogen van het inkomen. Het belang van werk bij het aflossen van schulden is groot. Re-integratie is er op gericht om mensen weer aan het werk te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld ingezet worden na een lange periode van ziekte of wanneer iemand een bijstandsuitkering ontvangt. Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de re-integratie van mensen met een arbeidsbeperking of een afstand tot de arbeidsmarkt. Hoewel re-integratie belangrijk is bij het aflossen van schulden, kunnen schulden ook een belemmering vormen voor de re-integratie. Mensen met een uitkering en schuldenproblematiek zitten vaak langer zonder werk dan mensen met een uitkering zonder schulden. Het UWV⁶ noemt hiervoor als reden dat veel werkgevers niet zitten te wachten op mensen met een financiële problematiek. Ook levert het accepteren van werk financieel vaak weinig op omdat extra inkomsten veelal ten goede komen aan schuldeisers, terwijl werk ook extra kosten met zich mee kan brengen als vervoer, kleding of gereedschap (UWV 2016). Schuldhulpverlening kan ingezet worden om doelstellingen met betrekking tot re-integratie te bereiken. Re-integratie en participatie vormen een belangrijk onderdeel in het schuldhulpverleningsproces, en vice versa.

⁶ Guiaux, M., Jungmann, N, & Sol, E. (2016). Werken aan het oplossen van schulden. Hoe doen andere Europese landen dat? Kenniscentrum UWV. Beschikbaar: <http://www.uwv.nl/overuwv/Images/ukv-2016-6-werken-aan-het-oplossen-van-schulden.pdf>

5. Preventie

De gemeente Texel wil de komende jaren extra aandacht besteden aan preventie: voorkomen dat inwoners (weer) problematische schulden krijgen. Preventie van schulden wordt door het Nibud gedefinieerd als *‘een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden.’*

Door in te zetten op het voorkomen van schulden wordt indirect ook ingezet op het voorkomen dat er belemmeringen voor participatie ontstaan. Vroegtijdige signalering is hierbij van belang. Verschillende partijen kunnen hier aan bijdragen, zoals scholen, Stichting Texels Welzijn, het Sociaal Team, woningcorporaties, kerken etc. In de volgende paragraaf is een aantal preventieve activiteiten benoemd waar de gemeente de komende jaren op inzet. Deze worden in 2017 nader uitgewerkt in een uitvoeringsplan.

5.1 preventieve activiteiten

Preventie kan op verschillende manieren ingevuld worden:

- **Informatie en advies**

Op plaatsen waar mensen vaak komen moet informatie beschikbaar zijn over financiën, schulden en het voorkomen hiervan. Inwoners moeten weten waar zij terecht kunnen met vragen of (dreigende) problemen op dit gebied. Daarnaast is het belangrijk dat inwoners weten welke stappen zij zelf kunnen zetten wanneer zij schulden hebben. Voorbeelden hiervan zijn de website van het Nibud en de NVVK: zelfjeschuldenregelen.nl, en berekenuwrecht.nl. Hier kunnen mensen inzicht krijgen in hun financiële situatie en handvatten krijgen om deze problemen zelf op te lossen.

In de afgelopen jaren is een aantal keren een bijeenkomst georganiseerd over schuldhulpverlening. De gemeente Texel geeft daarnaast op haar website informatie over waar mensen met schulden terecht kunnen. Hier wordt verwezen naar het Sociaal Team, wordt aangegeven waar het Sociaal Team mee kan helpen en worden de mogelijkheden om met het Sociaal Team in contact te komen genoemd.

De komende jaren wil de gemeente Texel inzetten op extra informatievoorziening op plaatsen waar mensen vaak komen zoals bij huisartsen, scholen, sportverenigingen, welzijnswerk, maatschappelijke organisaties zoals de Voedselbank etc.

- **Budgetcursus**

Een budgetcursus kan mensen helpen met het krijgen van inzicht in financiën, bewustwording van gedrag, en het verkrijgen van vaardigheden. Stichting Texels Welzijn organiseert twee keer per jaar een cursus ‘Omgaan met geld’. Deze bestaat uit zes bijeenkomsten en is gratis toegankelijk. De cursus is gericht op het inzichtelijk maken van inkomsten en uitgaven, het ordenen en bijhouden van een overzichtelijke administratie, het maken van een maand- of jaarbegroting en kennis van mogelijkheden om inkomsten te verhogen en/of uitgaven te verlagen. Het Sociaal Team wijst mensen op de mogelijkheden van deze cursus. Ook andere organisaties, zoals de Voedselbank wijzen mensen op de mogelijkheden.

De gemeente Texel wil extra aandacht besteden aan inzicht in financiën, bewustwording van gedrag, en het verkrijgen van vaardigheden. Hier wil zij, in overleg met onderwijs, specifiek aandacht aan besteden op scholen.

- **Signalering en doorverwijzing**

Belangrijk is dat financiële problemen of schulden vroegtijdig gesignaleerd worden zodat tijdig kan worden voorkomen dat de problemen verergeren. Op het gebied van signalering hebben het Sociaal Team en Stichting Texels Welzijn een belangrijke functie. Maar ook scholen, kerken, de

Voedselbank en andere instanties kunnen hierbij een rol vervullen. Medewerkers van instellingen, organisaties en hulpverleners moeten echter wel weten op welke signalen zij kunnen letten.

De gemeente Texel wil de komende jaren inzetten op het voorlichten van andere partijen over het herkennen van signalen en deze partijen informeren over waar zij met deze signalen terecht kunnen.

- **Voorlichtingscampagne**

De gemeente Texel wil samen met partners activiteiten ontplooiën op het gebied van voorlichting, zoals een voorlichtingscampagne voor inwoners over schuldhulpverlening. De campagne wordt gericht op het individu en er wordt verwezen naar plaatsen waar men informatie en hulp kan krijgen, zoals de website van de gemeente en het Sociaal Team.

De gemeente wil via de media een voorlichtingscampagne opstarten over schuldhulpverlening die gericht is op het individu en waarbij verwezen wordt naar de website en het Sociaal Team.

6. Toeleiding en ondersteuning

6.1 Toeleiding

Mensen met (dreigende) schulden moeten hun weg naar hulpverlening weten te vinden. De toeleiding naar schuldhulpverlening is tweeledig: enerzijds moeten inwoners zelf de weg naar schuldhulpverlening weten te vinden, anderzijds is het aan professionals om ook vroegtijdig te signaleren en iemand met (dreigende) schulden door te sturen naar de gemeente.

Aanmelden en intake

De intake voor schuldhulpverlening wordt gedaan door een klantmanager van het Sociaal Team. Het betreft een integrale intake, waarbij naast de schuldenproblematiek ook wordt gekeken naar problemen op andere gebieden. De klantmanager stelt vervolgens een ondersteuningsplan op. Afhankelijk van de hulpvraag kan een vorm van ondersteuning worden ingezet.

6.2 Ondersteuning

Binnen schuldhulpverlening zijn vervolgens verschillende vormen van ondersteuning mogelijk.

Budgetbegeleiding

De klantmanagers van het Sociaal Team kunnen ondersteuning bieden in de vorm van budgetbegeleiding. Met budgetbegeleiding leert de cliënt op een verantwoorde manier met geld omgaan. Budgetbegeleiding heeft tot doel het verkrijgen van inzicht in de inkomsten en uitgaven, het voeren van een overzichtelijke administratie, en het afstemmen van de uitgaven op het beschikbare budget. De klantmanager kiest uit verschillende instrumenten, zoals individuele gesprekken, groepstraining en/of externe begeleiding. Er wordt door de klantmanager gewerkt aan gedragsverandering van de cliënt. Budgetbegeleiding wordt meestal voor maximaal 1 jaar ingezet.

Budgetbeheer

Kredietbank Nederland voert budgetbeheer voor de cliënt uit. Bij budgetbeheer kan de cliënt in beperkte mate over zijn inkomen beschikken. Kredietbank Nederland draagt zorg voor het betalen van de rekeningen. De verantwoordelijkheid van de cliënt om zelf zijn financiële zaken te regelen, wordt uit handen genomen. De cliënt blijft echter te allen tijde zelf verantwoordelijk voor zijn budget en zijn uitgaven. Budgetbeheer wordt ingezet als onderdeel van een schuldregeling. Hierdoor hebben schuldeisers de garantie dat de afloscapaciteit ook daadwerkelijk wordt gebruikt om de schulden af te lossen. Budgetbeheer wordt zo kort mogelijk ingezet.

Bewindvoering

Wanneer blijkt dat iemand niet in staat zal zijn om zelfstandig zijn financiën te beheren, dan wordt een cliënt direct verwezen naar een bewindvoerder. Nadat de schuldenpositie gestabiliseerd is, zal de bewindvoerder een minnelijk traject opstarten.

De redenen dat iemand niet (meer) in staat is om zelfstandig zijn financiën te beheren kunnen uiteenlopend zijn. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat zij dement worden, de schulden niet meer overzien of dat er sprake is van verslavingsproblematiek.

Minnelijk traject

Bij een schuldregeling wordt bemiddeld tussen de schuldenaar en de schuldeisers om een minnelijke regeling op te zetten. Dit wordt ook wel een 'minnelijk traject' genoemd. Een schuldregeling is alleen mogelijk als alle schulden betrokken worden en is dus niet van toepassing op deeloplossingen. Als alle schuldeisers akkoord gaan, wordt de bemiddeling voortgezet. De schuldenaar krijgt leefgeld. De rest van het inkomen wordt gebruikt om schulden af te lossen. Als met het beschikbare inkomen de schuld niet binnen drie jaar kan worden afgelost, wordt er een voorstel gedaan aan de schuldeisers voor gedeeltelijke kwijtschelding van de schuld.

Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP)

Indien in het minnelijk traject geen overeenstemming wordt bereikt met de schuldeisers, kan de schuldenaar besluiten om een wettelijke schuldsanering aan te vragen. De rechter wordt dan gevraagd om een oplossing. Hierbij wordt bekeken of het minnelijke traject inderdaad niet mogelijk is. De rechter benoemt ook een bewindvoerder die de wettelijke regeling uitvoert. De bewindvoerder ziet erop toe dat de regels van de WSNP door de cliënt worden nageleefd.

6.3 Betrokken partijen

Sociaal Team

Iedere inwoner die zich meldt bij het Sociaal Team van de gemeente Texel krijgt een integrale intake. De klantmanager stelt vervolgens in overleg met de inwoner een ondersteuningsplan op. De klantmanagers van het Sociaal Team kunnen onder andere ondersteuning bieden in de vorm van budgetbegeleiding. Welke stappen er doorlopen worden vanaf aanmelding van een inwoner met een schuldhulpvraag staat beschreven in het 'instructieboek schuldhulpverlening Texel'. Dit instructieboek is een leidraad bij de uitvoering.

Maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties hebben een belangrijke signalerende rol. Daarnaast kunnen zij mensen doorverwijzen naar het Sociaal Team indien nodig. Het Sociaal Team heeft onder andere afspraken met woningbouwvereniging Stichting Woontij over vroegtijdig signaleren en het voorkomen van ontruiming. Zij kunnen mensen met huurschulden doorverwijzen naar het Sociaal Team. Daarnaast heeft de gemeente afspraken met energiemaatschappijen. Indien een inwoner van de gemeente Texel een betalingsachterstand heeft wordt er, met goedkeuring van de inwoner, door de maatschappijen een bericht gestuurd naar het Sociaal Team. De schuldenaar wordt vervolgens door de klantmanager van het Sociaal Team uitgenodigd voor een gesprek. Andere belangrijke partijen zijn o.a. Stichting Texels Welzijn, de Voedselbank, kerken, huisartsen en Vluchtelingenwerk.

Kredietbank

Kredietbank Nederland voert, in opdracht van de gemeente, budgetbeheer voor de cliënt uit. Bij budgetbeheer kan de cliënt in beperkte mate over zijn inkomen beschikken. Budgetbeheer wordt ingezet als onderdeel van een schuldregeling. Hierdoor hebben schuldeisers de garantie dat de afloscapaciteit ook daadwerkelijk wordt gebruikt om de schulden af te lossen. Zie bijlage 2 voor het volledige productenboek van de Kredietbank.

6.4 Samenwerking partijen

Om goede integrale schuldhulpverlening te kunnen bieden die zowel gericht is op preventie, het oplossen van bestaande schulden en voorkomen van nieuwe schulden, is intensieve samenwerkingen tussen partijen nodig. Helderheid omtrent taken en rollen is wenselijk. In de samenwerking tussen betrokken partijen is ruimte voor verbetering. Daarnaast vraagt een nieuw beleid soms om wijzigingen van taken en rollen van verschillende partijen.

In 2017 wordt op basis van dit beleidsplan bekeken waar welke taken en rollen het beste belegd kunnen worden. Ook wordt in 2017 bekeken hoe de samenwerking tussen verschillende partijen verbeterd en waar nodig geformaliseerd kan worden. Nadere uitwerking hiervan volgt in het uitvoeringsplan.

7. Nazorg

Goede nazorg is een essentieel onderdeel van integrale schuldhulpverlening. Wanneer een schuldhulptraject succesvol is afgerond, krijgen betrokkenen ineens veel vrijheid terug op het gebied van financiën. Om te voorkomen dat mensen na het doorlopen van een schuldhulpverleningstraject opnieuw schulden maken, is goede nazorg (terugvalpreventie) belangrijk.

Bij nazorg kunnen verschillende partijen een rol spelen. In eerste instantie kunnen vrijwilligers uit het eigen netwerk van de klant hier een rol in spelen. Vrijwilligers kunnen bijvoorbeeld als schuldhulpmaatje veel betekenen in het nazorg-traject. Indien dit niet mogelijk is kunnen het Sociaal Team of het welzijnswerk worden ingeschakeld. Belangrijk is dat er sprake is van maatwerk: per klant wordt bekeken wat hij of zij nodig heeft.

De gemeente Texel gaat de komende jaren extra aandacht besteden aan nazorg. Zij wil voorkomen dat cliënten die eerder al een schuldhulpverleningstraject hebben doorlopen opnieuw schulden krijgen. In het huidige nazorgtraject neemt de klantmanager nog een aantal keer contact op met de ex- schuldenaar. Hierbij wordt gekeken hoe het staat met de balans tussen inkomen en uitgaven. Nazorg is dus gericht op budgetbeheer en/of het monitoren van de financiële situatie.

De gemeente stelt een uitvoeringsplan op. Hierin wordt nazorg verder vormgegeven.

8. Financiën

Het budget voor schuldhulpverlening is onderdeel van het budget voor minimabeleid. Op de begroting is jaarlijks een bedrag van € 27.885,- gereserveerd voor schuldhulpverlening (in verschillende vormen) door andere partijen. Uit dit budget worden o.a. de Kredietbank en bewindvoeringskosten betaald. Dit bedrag is gebaseerd op het budget van 2016. Voor 2017 tot en met 2020 is een voorlopige begroting weergegeven.

De begroting voor schuldhulpverlening door andere partijen is hieronder weergegeven:

2016	2017	2018	2019	2020
€ 27.885,-	€ 27.885,-	€ 27.885,-	€ 27.885,-	€ 27.885,-

De afgelopen jaren zijn de uitgaven voor schuldhulpverlening door andere partijen als volgt geweest:

	2014	2015
Kredietbank e.a.	€ 28.044,42	€ 21.555,76

Bijlage 1. Productenboek Kredietbank

Stabiliseren

Financiële stabiliteit biedt de meeste kans op een geslaagde schuldregeling én op een structurele oplossing van de financiële problemen. Bij het bereiken van die stabiliteit komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Crisisinterventie in verband met bedreigende schulden (in overleg met betrokkenen wordt per situatie beoordeeld wie actie moet ondernemen)
- Toelichting werkwijze Kredietbank, doorlopen van gegevens, achtergronden en ontstaan schulden
- Budgetanalyse, doorspreken financiële situatie en te maken keuzes om tot een sluitend budget te komen
- Orde en rust brengen in de financiële situatie
- Ontvangen van inkomen
- Betalen vaste lasten (huur, energie e.d.)
- Periodiek uitbetalen huishoudgeld
- Indien nodig het openen van een nieuwe bankrekening (convenant NVB)
- Voorbereiding treffen voor het opzetten van de financiële administratie
- Zonodig verwijzen naar andere hulpverlenende instellingen
- Afstemmen met andere hulpverlenende instellingen
- Met schuldeisers zal, waar mogelijk en noodzakelijk, in een vroeg stadium van de stabilisatieperiode worden samengewerkt (voorkoming uitzetting en afsluiting)
- Opstellen plan van aanpak
- Opstarten van Budgethulp

Budgethulp

- Het in eerste instantie volledig overnemen van de administratie
- Ontvangen van inkomen en (op basis van het vastgestelde budget)
- Betalen vaste lasten
- Reserveren voor diverse nota's
- Periodiek uitbetalen huishoudgeld
- Bestaande uitgavenpatroon in kaart brengen en beoordelen op mogelijkheden om het inkomen te verhogen (aanspraken financiële tegemoetkomingen) en uitgaven te beperken
- Opstellen jaarbegroting
- Opstellen maandbegroting (eventueel)
- In overleg met cliënt opstellen van uitgavenplan voor de komende periode(s)
- In maandelijkse gesprekken samen de administratie doen
- Bespreken uitgavenplan van de afgelopen maand(en)
- Doornemen met cliënt van verrichte betalingen
- Hulpmiddelen aanreiken om het budget onder controle te houden
- Aanreiken hulpmiddelen om op lange termijn overzicht te houden over financiën en gevolgen van keuzes in bestedingspatroon
- Bespreken hoe om te gaan met "onverwachte" uitgaven
- Begeleide afbouw naar zelfstandig financieel beheer
- De Kredietbank zorgt dus voor betaling als het inkomen daadwerkelijk binnenkomt, en signaleert tijdig als er geen betaling mogelijk is.

Schuldregeling

1) Schuldregeling Fase 1

- Completeren van het dossier (is alle informatie beschikbaar?)
- Opvragen ontbrekende informatie
- Beoordeling aanvraag op mogelijkheden schuldregeling
- Berekening vrij te laten deel van het inkomen
- Beoordeling financiële ruimte voor het aflossen van de schulden

- Beoordeling vermogenssituatie
- Vaststelling aard schuldsituatie
- Contact met cliënt naar aanleiding van het aanvraagformulier
- Verslaglegging bevindingen dossieronderzoek
- Opstellen van een schuldregelingsovereenkomst bij problematische schulden

2) Schuldregeling Fase 2

Bij problematische schuldsituaties zonder problematische schulden (voorzover cliënt niet in staat is dit zelf te regelen):

- Aanschrijven schuldeisers
- Vervaardigen schuldoverzicht
- Betaalplan maken voor schuldeisers
- Voorstel tot betalingsregeling of herfinanciering verzenden
- Eventueel schriftelijke aanvraag borgstelling
- Onderhandelen met schuldeisers

Bij akkoord schuldeisers:

- Herfinanciering: voorbereiding kredietverlening en uitbetaling aan schuldeisers
- Betalingsregeling: doorbetaling aan schuldeisers
- Opstellen en laten tekenen van een schuldregelingsovereenkomst

Indien er geen akkoord met alle schuldeisers wordt bereikt, is er automatisch sprake van problematische schulden.

Bij problematische schulden, conform de gedragscode schuldregeling:

- Aanschrijven schuldeisers
- Vervaardigen schuldoverzicht
- Betaalplan maken voor schuldeisers
- Voorstel tot bemiddeling of sanering verzenden
- Eventueel schriftelijke aanvraag borgstelling
- Onderhandelen met schuldeisers
- Eventueel via advocaat een onderhands akkoord trachten af te dwingen

Bij akkoord schuldeisers:

- Sanering: voorbereiding kredietverlening en uitbetaling aan schuldeisers
- Bemiddeling: doorbetaling aan schuldeisers na vastgestelde periodes

Verzoekschrift

Indien geen akkoord met alle schuldeisers wordt bereikt, wordt op verzoek het verzoekschrift en de daarbij verplichte verklaring voor aanvraag toepassing wettelijke schuldsanering (WSNP) verzorgd.